

РОЗАНОВ И МАГИЯТА НА ПОЛА „Религията на Витлеем“ в „омагьосаната гора“

Любомир Христов

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Резюме. Статията е посветена на философията на пола в трудовете на Василий Розанов. Авторът се фокусира върху „религията на Витлеем“, а не върху „религията на Голгота“. Полът е мистичен, скрит феномен в субстанцията на човека и направлява историята на християнството... „Хората на лунна светлина“ са по-тайнствени и различни, отколкото когато ги облеят слънчевите лъчи...

Keywords: metaphysics, sex, sexual pantheism, „noumenal verb“

Отношението на „историческата ортодоксия“, а и на цялото историческо християнство към природно-телесното битие на човека е недостатъчно „все-ленско“. По този парадокс, изглежда, не може да се спори! Хармоничният, жизнен и свободен човек – идеалът на древните гърци е езически, той не е идеал на християнския човек. Онзи, който е тръгнал да придобива „вечното блаженство“ по призивите на Божия промисъл – той вече не може да бъде съблазнен от лавровия венец на победителя от Олимпийските игри – суетна и тленна е земната слава: *vanitas vanitatum et omnia vanitas*, суета на суетите и всичко е суета, нашепва Еклесиастът! За човека, въздигнал се с благодатния профетизъм на Откровението, стиховете на Омир и Логосът на гръцките философи са неясен езически звук – той слуша Словото Божие. За него красивата куртизанка Фрина (да не споменавам Семирамида, Клеопатра, Месалина...), е „жрица на съблазните“, а не символ на природната хармония – той се самобичува в манастирската обител, за да не погази обета си за целомъдрие. Нищо, че потискането на природните инстинкти в името на телесната и духовната чистота е във въпиющо противоречие с мощните вълни на родовия континуитет – вярващият се възправя срещу рода и родовото! Дали е успял? Успяло ли е християнството?

В историческата и духовната процесуалност на руския Логос „езическите“ прозрения и огромният литературен талант на Василий Розанов му спечелват името на „еротичен мислител“ с пророчества във феноменологията и субстанциалността на човешкия еротичен свят. Розанов е олицетворение на това как може да се пребивава в една и съща среда на руското общество на границата на XIX и XX век заедно с такъв завършен спиритуалист като В. Соловьев и

как с творчеството си, дори посветено на една и съща тема, може да се различава радикално от него. „Еротичният мислител“ е завладян от тайнствата на раждащия пол до степен, способна да пренебрегне исторически традиционната „религия на Голгота“, т.е. характера на историческото християнство като доктрина на Христовите страдания, кенозиса, мартитриума и изкупителната му жертва на кръста за спасението на човека. Него го тегли на Изток, към египетския Озирис (Phalus), към тайнственото раждащо начало, към **„религията на Витлеем“**. „Да, свещеният, светият Изток – родината на всички приказки, люлката на всички религии, истинската **„омагьосана гора“** на историята. Обичам го, обичам безумно този Изток, намирам в него Шекспир и Мойсей. Западът е пълен с източни смущения, с тъга по общата ни велика родина – свещеният, светият Изток“ (Розанов, В., Зачарованный лес).

Розанов е същински смутител на спокойствието на благочестиво-инертното и църковно приспаното от източното православие руско общество. Полът, бракът и семейният живот са неговите „провокации“ към лъжеблагочестието и угасналата религиозна съвест на руския еснаф. „Само за глупеца е невидима религиозната светлина, озаряваща събитието, когато в света влиза нов човек“ – изповядва Розанов и добавя, че „полът има статуса и съдържанието на трансцендентно-религиозен феномен, че в него се изразява второто тъмно, трудно видимо *extra regum terrestrium* (извънземно) човешко лице... и тези страшни, неразбираеми бури, които емпиризмът нарича „полови аномалии“. Като факт те са възможни, защото полът излиза извън границите на „естеството“ и става *извън-естествен* и *свърх-естествен*. Тук природата е разкъсана... в тези тайнствени и толкова вълнуващи ни тресавища има бездна, пропаст, стигаща до антипод на битието“ (Розанов, В., В мире неясного и нерешенного, М., 1995: 118).

Няма систематичност във възгледите на Розанов за метафизиката на пола. Ако има награда за разхвърляност на мислите, той би я спечелил без никакво затруднение. Розанов се включва изцяло в онази толкова оспорвана оценка на П. Чаадаев, според която „разхвърляни хора има навсякъде по света, но у нас, руснаците, това е обща черта“. Сериозният Н. Лоски също отбелязва, че произведенията на Розанов нямат систематичен характер, но „в тях често се откриват гениални искри“ (Лоский, Н. История русской философии, М., 1993: 435). Точно такава е литературната, философската и богословската дейност на Розанов – навсякъде той подхвърля искри – искрометен е и стилът му, и самият той е искрометец.

Традиционното славяно-византийско и руско православие е насочено към един вселенски хармоничен, всеединен дух, но в него няма отговори за разтревожения Дух – хвърля една от първите си искри Розанов. В него има място за Зевс, за Марс, за „Ромул“ (Ал. Невски), но не и за Афродита, за Юноните, за „господарките на дома“. „Винаги са ме вълнували, привличали и очаровали гърдите и бременният корем – изповяда искрометно той. – Аз искам постоян-

но да виждам света бременен“ („Опавшие листья“, I короб). Връзката на пола с Бога е по-голяма, отколкото на Ума с Него! Как тогава да си обясним, защо интелектуални светили като Х. Бокъл, Х. Спенсър, Д. Писарев, В. Белински са говорили за пола толкова, колкото и за... „Аржентинската република“?

Да, има **„религия на Голгота“**, но защо да няма **„религия на Витлеем“**? Съществува религия за Божията планина (Синай), за „пустинята“, за „камъка“ (Петър), за Гроба Господен и раните Му... Но защо няма религия за „животинските стада“ и „яслите“? Или за бебешката люлка в пещерата, нали тя е „първото житие“ и на Иисус? Нали това първо житие е предхождано от първата безкрайност, преди да дойде гробът като „второ житие“? Не се ли молят бащата и майката край детската люлка за живота и здравето на своята рожба и, ако е така, нали зад (под) молитвите им към Бога стои полово закрепеният им брачен съюз? Няма по-висша религиозна красота от тази на религията на семейството като брачен институт на теизирания пол, в който вече се е осъществило тайнството на възплъщението: и Словото стана плът! **„Религията на Витлеем“** е религия на раждащия пол, на онова тайнствено събитие, дало на света Богочовека Христос и внесло в него семейната топлина и уюта на църковния храм. **Без-пола** християнството остава **без-плътно** – хвърля поредната искра Розанов (Семья как религия, В: Уединенное, М., 1990).

„Хората на лунна светлина“ са по-тайнствени и различни, отколкото, когато ги облеят слънчевите лъчи. Полът е в недрата на Земята, той е космическо и космогоническо явление. Нощем цялата Земя и всички твари в нея са по-наситени с живот и активност – нощем цветята ухаят по-силно, нощният човек е сякаш от друга Вселена. Той не е хитрото дневно същество, което послъгва, купува, продава, изнудва... Нощта разкрива космическата бездна на звездния свят в дълбочина и само нейната нощна реалност изправя един срещу друг крайния Аз и безкрайния Аз – лице в лице. Кантовата представа за вечност – „звездното небе над мен и моралният закон в мен“, поне що се отнася до „космическото измерение“, до неговия космически образ, стават възможни само през нощта, на лунна светлина (1995: 302-303). Нощта е същинско лоно за мистерията на пола. Ако благоуханието и миризмите на цветята през нощта се усещат по-силно, то не е ли това доказателство, че те са душите на материята, че ние затова след залеза на Слънцето ставаме по-поетични, по-чувствителни, тръпнещо-очакващи и чувствено по-горещи, защото вече сме усетили сливането на благоуханните души като предчувствие за телесното сливане? Не е ли това причината, която привежда в движение кръвта и тя започва „да тича“, за да „запали тялото като фосфор“?

„Проблемните точки“ в човешкото тяло са всъщност душата на човека, някакъв „вечен и свещен ноумен в него“ – оттук произтича градивната им сила спрямо цялостния човек... и историята. „Късната рожба“ на Авраам и Сарра – Исаак (арам. Смях) – резултат от действието на „проблемните точки“,

определя цялата последвала история: Авраам е славословен като „баща на народите“ и „рицар на вярата“ (Това знаем от XXII глава на Битие, от „страха и трепета“ на С. Киркегор и Лев Шестов). Съчетаващите се полове „говорят“ на свой собствен език. Ovum (семето) също е особен вид „слово“ – слово не като другите, разлитащи се по въздуха думи, а Слово творящо, градивно, повелително! Не е ли осмисленото битие на новороденото резултат на половата реч и не е ли самото дете „ноуменален Глагол“? – пита Розанов за ужас на патриархалното руско общество. Какво ужасно може да се съдържа във фактичността, която всеки може да провери сам в живота? **In genitalis est animus**, в гениталиите е душата – това, според метафизиката и магията на пола на Розанов, а в случая тя си е „чиста“ физика – изобщо не може да се оспорва, защото всеки срам, който пропълзва с руменината си по нашите бузи, говори, доказва наличието на тази anima (душа). Могат да го потвърдят в любовните си отношения всички познати Дездемони, Беатричета и Офелии, да не говорим, повтарям, за Семирамидите, Клеопатрите и Месалините... Когато тъмнокожата ръка на мавъра Отело милва ласкаво-любовно „проблемните точки“ на Дездемона, тя се прехласва, защото той докосва нейната душа, anima... Но, представете си, провокира искрометният Розанов, че същите тези „проблемни точки“ бъдат докоснати по някакъв начин от ужасния герой на Достоевски Свидригайлов? Реакцията на тази anima на Дездемона ще бъде изригване, вик, гръм, ужас, омерзение... Някой е похитил душата ѝ – нежно обобщава Розанов.

За него полът eo ipso (сам по себе си) означава плът. Всички части на човешкото тяло, даже всички телесни клетки интегрират в себе си половото начало, при това не като субстанциална обособеност или полова разделеност. Живата клетка е конюнкция на двата пола, твърди Розанов, като по този начин обосновава на онтично ниво някакъв вид полов пантеизъм. Едва след смъртта на клетката е забележимо на феноменологично равнище изчезването на пола. Като тип осцилиране, това страшно явление има смисъла на кастриране на света, т.е. превръщането на живата материя в „минерал“, което означава влизане в модуса на извън-половостта и без-половостта. Розанов не се респектира от твърденията на цяла поредица от църковни авторитети, между които Ориген, Гр. Нисийски, И. Ериуген, Я. Бьома и др. по същество отричащи изначалната двуполовост на сътворения човек. Според Гр. Нисийски думите от библейското писание, че „сътвори Бог човека по свой образ, по Божия образ го сътвори, мъж и жена ги сътвори“ (Битие, 1:27) показват, че първоначално човекът е единен в Божия образ и едва след това идва добавката за отличителните свойства на човешката природа – „мъж и жена ги сътвори“ (Шестоднев, I). Тук, като че все още не се съдържа антиномичната част на антропогонията, защото единният Бог не е създавал двуединен свой образ. В диалога си с преп. Макрина (сестра си) Гр. Нисийски утвърждава, че „каквото е сътворено

по образа, притежава във всички отношения подобие то със своя първообраз“ (Макр. 41). Но различие все пак съществува, защото Бог е несътворен, а човешкият му образ, независимо от това, че е надарен с всичките му дарове (блага), си остава „творена природа“. И когато на Розанов му се привижда като същински и християнски Платоновият идеал за андрогинната цялост и двуполовост на човека, той не бива да се сърди на многобройните си критици, които демаскират неговия **платонизъм** като **плътонизъм**, като присъствие на предхристиянската антропогония и антропология.

С. Булгаков, един от умерените критици на Розановата метафизика на пола, която както вече се убеждаваме, може да пребивава само в „омагьосани гори“, е склонен все пак да зададе следния труден въпрос: „Ако Адам е еднороден (дори при допускането, че като Божи образ е нещо по-различно от Бога), той би трябвало да бъде субстанциално осъден на самота, тъга и печал, независимо от това, че пребивава сред прелестите на Едемската градина. Да, в самота, защото Бог не създава Ева от „нова субстанция“, а от реброто му, от Адамовото ребро. И, следователно, излиза някак си все пак, че изначално Адам е носил в плътта си другия пол, женското начало, жената Ева (живот). Каква е била Ева в невинния Адам – само идеално възжеление, безпредметна телесност, сексуално предчувствие или просто несетивен мираж? Кога и по каква причина тази „друга природа“, този *Forgestalt*, предобраз, се опредметява, за да създаде предметна среда за собствената си органичност? И ако въпросната обективация несъмнено е път към радостния в полово отношение грях, защо Всеведущият Пантократор на Едем не го е предвидил? И предотвратил чрез усмиряването на двуполовия, т.е. на цялостния андрогин Адам? Защо например Бог не е върнал „реброто Адамово“ на мястото му в плътта на първия човек? Цял спектър от наказания и тежки орисии щяха да бъдат спестени – змията да пълзи по корема си, да я преследват и тя да хапе човешките пети, Ева – да ражда в мъки и да е робиня на мъжа си, Адам – да се храни с полска трева, а земята да му ражда тръни и бодили... Розанов не е съгласен с подобни сюжети, защото е чужд на мистиката на пола. Но подобни сюжети не приема и Булгаков и ги нарича „лъжовен спиритуализъм“ (а те са си „чист“ гностицизъм), който е неспособен да схване, че „истинският обект на любовта е възплътеният дух и одухотворената плът“ (Булгаков, С., 1994: 257). Но, избягвайки тази сюжетност и опростявайки „антитетиката“ на антропогонията и на творението, Булгаков не бива да прехвърля отговорността за греха единствено и само върху първия Адам.

Но творението има все пак класически сюжет: „И благослови ги Бог, като им рече: плодете се, множете се, пълнете земята и я обладавайте“ (Битие, 1: 28). Нормата на тази благославяща заповед са бракът и семейството. За Розановата метафизика на пола актът на семейната любов е предмет на религиозен култ. Както полът е нещо сакрално, свято, така и институцията на брака е свято тайнство, в който половият екстаз е свят. Затова тук трябва да

се открие същинският дух на християнството, в „**религията на Витлеем**“, в раждащия пол, в тържествуващата плът, а не в нейните страдания (кенозис) на Голгота. Розанов не крие източните инспирации на собствената си метафизика на пола. Според свидетелството на Бердяев езическите размисли на Розанов директно го водят към египетския култ на Озирис (Phalus). Той изцяло е запленил от тайната на раждащия пол като източник на живота и е възмутен от „половата безчувственост“ на традиционното християнство, което без остатък свежда (несправедливо) „всичко“ до кенозиса на Христос. В християнството е налице гнусливост спрямо пола, по това не може да се спори, но християнството освен религия на Голгота, на кенозиса и смъртта, е и религия на възкресението. Розанов не иска да признае това, признава го с пълна сила и нравствен порив „философията на общото дело“ на Н. Фьодоров.

В институцията на брака полът е благословен за продължение на живота и е „Божи дом“, в чийто уют нормата е нравствена хигиена и чистота. За Розанов съвършената любов е същност на чистия брак и тайнственият смисъл на тържествуващия тук нравствен Ерос е родово- историчното начало. Заченатите в чиста и неопетнена любов брачни потомци са предаване на жизнената щафета на следващите генерации. Брачната свята любов е победа на Живота над Смъртта и тържество на майчиното и бащиното битие. Според Розанов църквата не може да бъде дистанцирана от великото тайнство на живота, тъй като мъжкото и женското начало в пола са инкорпорирани в раждането и възплъщението на Христос. Чрез родовия и брачния акт църквата сама става полова. Без пола – и църквата, и цялото християнство остават не само без-полови, но и без-плътни – повтаря Розанов и с това предизвиква нови „легиони“ свои критици. Неговата теитизация на пола се приема с множество уговорки, а що се отнася до твърдението му, че без половата проблематика християнството остава без-плотно, то решително се отхвърля (Вж. Колышко, И. Брак как религия и живот, Розанов, В., 1995: 82–106).

Сърцевината в метафизиката на пола е и отношението към целомъдрието и девствеността. Розанов е убеден, че те не са качества на ума, не са сърдечно свойство, нито пък някаква характерологична особеност... Изчистен от всички примеси от трансцендентален вид или пошло битов характер, въпросът за целомъдрието е полов. Той свидетелства за човешко уважение и самоуважение към пола, за действена грижовност и полова „словесност“. Розанов е извънредно убедителен в твърдението си, че не би нарекъл „свята“ нито повехналата упорита стара девица, нито скопената жена. Истинското целомъдрие е в „говорящия пол“, във верността на годишницата към избрания годеник, в отношението на честната жена към любимия съпруг, в любящия поглед на майката към свидната рожба... Той е за „целомъдрието на действащия, а не на мълчания пол“. И е убеден, че точно към такава целомъдрена жена половото влечение е най-силно (Розанов, В., 1995: 77).

На тази мистически устремена полова концентрираност едва ли може да се противопоставят никакви необорими теоретични, т.е. религиозно-доктринални аргументи. Което, естествено, не означава, че не могат да им се противопоставят детайлите на емпиричното полово битие, където всички светли и благостни очаквания, пориви и възжеления могат да имат съвсем обратни прояви и резултати. Ако бъдат обгледани с „полов поглед“ разклоненията на културата, на изкуствата, на лековатата белетристика и т.н., няма да е трудно да се забележи, че общата тенденция е в разголването на пола и в недотам нравствената му популяризация. Дори тотална профанация. И това е посочено от критиците на Розанов. В подобна среда на съзнателна профанизация на пола да се изповядва някаква „святост на половите пориви“, или „сакралност на полово-телесното“ е, и очевидно ще бъде, твърде безполезно занимание. Несъгласните с възвишената Розанова метафизика на пола уместно сочат примера с „медения месец“ на брака, през който полът не само е в центъра на отношенията, но понякога и приема формата на същинска езическа идолотатрия, на поклонение на „идола“, т.е. на пола в неговата най-първична и осезаема наличност. За опонентите на Розанов това вече не е религия, а реален живот, към когото е полезно да се приспособяваме по-скоро с разума, отколкото с чувствата си. А възможно ли е това?

Що се отнася до въпроса за целомъдрието, отношението на библейските повествования към него не дават основания да се допуска, че Бог е заложил телеологично въздържането от „плътските радости“ като условие за Богопричастност. Розанов споделя убеждението, че ако целомъдрието би имало някакви съдбоносни последици за Богостроителния процес, то Бог най-малкото би го включил в „корпуса на блаженствата“ на Планинската проповед. Но там, сред деветте блаженства, няма и помен от „блажени девствениците, защото те ще се нарекат Божи синове“, а има съвсем други послания. Остава да се допусне, че прекомерният акцент върху неизкушената от греха плът при аскетизма, при нормиране на монашеския живот и пр. не е свързан директно и не произтича от духа на *Библията*, а по-скоро от Буквата, въздигнала се до задължаващ принцип. Апостол Павел е склонен в много по-голяма степен да утвърждава брачния съюз, отколкото да величае изолационизма на девството, особено ако се отчете императивното звучене на неговите думи: „За девствениците нямам заповед от Господа. Свързан ли си с жена, не търси развод, развързан ли си от жена, не я търси“ (I Кор., 7: 25, 27).

Впрочем, трябва да се има предвид, че след разделението на Източната от Западната църква (1054 г.) въпросът за брачната обвързаност на служителите на клира е интерпретирана различно – канонично и църковно-административно. При католицизма безбрачието се отнася като канонична норма за цялото духовенство, при православие то – само за висшия слой на църковния клир, а при протестантите се тълкува свободно. Розанов уместно твърди, че по от-

ношение на целомъдрието църквата сякаш се раздвоява. И излиза, че „бялото духовенство“ се моли, кланя и превъзлася някакъв „светъл образ“, а „черното духовенство“ проповядва поклонение на някакъв тъмен „мътен лик“, от когото може да се очаква само едно послание: полът е грях, не влизайте в полово общуване, не се множете... Упреците на Розанов към християнството са необосновани, констатира Б. Вишеславцев (Етика преображенного Эроса, М., 1994: 47). Както посочва и С. Булгаков, тук просто се пренебрегва едно от правилата на Гангърския поместен събор, според който „ако някой от девстващите за Бога започне да се въздига над бракосъчетаните, да бъде анатемосан (X правило)“. Впрочем, общата напрегната, понякога съвсем целенасочено провокационна метафизика на пола у Розанов съвпада с антиномичността на половата проблематика, разработена от П. Флоренски в неговия „*Стълб и опора на истината*“ (IX писмо): „Бог и свят, дух и плът, девственост и брак са антиномични и се отнасят едни към други както тезис към антитезис (Флоренский, П., 1914: 299).

Повдигането на половата завеса в творчеството на Розанов му спечелва повече критики, отколкото последователи. Няма еднозначни оценки за неговата метафизика на пола, може би защото тя е по-скоро физика на пола! Но и тази оценка изглежда пресиленена... Някои от критикуващите го, като например С. Булгаков, съвместяват одобрението с отрицанието. За него Розанов е „изумително явление на мистическия атавизъм“. Като експериментатор той извършва полово вивисекция в област, до която не всеки смее да се приближи. Розанов е „наивен безсрамник“, дръзнал да наднича с любопитни очи и някакъв особен аморализъм и, което е съществено, с негова помощ се разкрива нещо много драгоценно за мистическата непосредственост – „ноуменалната праведност на пола“ в Стария завет и в Кабала. Но визията му за пола е едностранчива и бедна. В нея преобладават материалистично-биологичните възприятия и той е склонен да разглежда пола повече натуралистично, като coitus (съчетаване, съвкупление), отколкото като „половост на душата“ или като „брачност на духа“. Розанов е певец на пола и брака, но не познава или почти не говори за пола до и извън брака. Към тези твърде жестоки оценки на С. Булгаков (Свет невечерный. Созерцания и умозрения, М., 1994: 259) Н. Бердяев прибавя, че половият пантеизъм, толкова блестящо защитаван от Розанов, не е Еросът в неговата Платонова устременост към Божествената висота, а някакво възвръщане към пола на езичниците. Еротичното може и трябва да бъде каритативно. Еросът е невъзможен без caritas (жалост). Безжалостната любов е отвратителна (Бердяев, Н., Самопознание, М., 1990: 75). Но за Розанов християнството е враг на живота и религия на смъртта. И отговорът на този гениален писател, чието творчество е истинска магия на думите, според Бердяев е принципино неверен. Той иска „реюдаизация на християнството“, връщане към езичеството, у него липсва преображението на пола и на световната плът.

В руския Логос обаче, няма по-радикална и по-задълбочена интерпретация от тази на Розанов (Бердяев, Н., Русская идея, X, 1).

Въпреки критичността си към Розановата антропология, Бердяев одобрява метафизичния му подход към темата за пола. Той го защитава от възбуденото християнско лицемерие, което, това се знае от Евангелието, винаги е готово да хвърли камък върху „блудницата“. Но, „който е безгрешен, нека пръв хвърли камък върху нея“! Изключително интересно е, че барон Юлиус Евола, теоретикът на „фундаменталната традиция“ в труда си *„Eros and the Mysteries of Love: The Metaphysics of Sex“*, London, 1983 (писана през 1958 г. – Л. Хр.) още във Въведението констатира негативните хиперсексуални тенденции в западната цивилизация и посочва заслугите на В. Соловьев, Н. Бердяев и Розанов наред с тези на Шопенхауер и О. Вайнингер (Вж. Introduction, p.1-2)!

А самият Розанов, този самобитен руски „плът-видец“ и „плът-ведец“ (З. Гипиус), изпреварил критичността на съвременниците си, продължава да ни омайва: „Полът в човека прилича на **„омагьосана гора“**. И ето Едип влиза в нея. Сега важното е да не загубиш главата си, да имаш уши на „темето“ и да изостриш ума и очите си. Не е нужно да фотографираш „чудовищата“, достатъчно е съсредоточено да се вгледаш в тях и тук започва чудна промяна. Още първата крачка на смелчагата е богато възнаградена. Това, което отвън, от страна на града, на пътя и прахта се е виждало като рогати и чепати чудовища, се превръща, погледнато от другата страна, откъм гората, в която вече си навлязъл, в чудни видения, в истински „елфи“, в добри същества с блажено-небесни усмивки и райски крила. Полът – „страшилището на порока“, „чудовището на мерзостта“, „кутията на Пандора“, от която излитат чумоносни ветрове, духащи в света – изведнъж се оказва нещо съвсем друго: обител на непорочното, извор на най-непорочното в света, с една дума – ковчег, в който съкровено се пази някаква вечна и неизчерпаема заливаща света святост. Който вече е влязъл в омагьосаната гора и „не е полудял“, открива на всяка крачка безценни съкровища... Да, това е „цяло състояние“, а ние там, в прашния град и не допускаме до каква неизчерпаема свежест живеем... Това е изумително! Пред какво се прекланяме? „Атина се подчинява на мен, аз на майката на моето дете, а самата тя, на същото това дете и, следователно, това дете заповяда на мен и на Атина“ – шегува се Темистокъл. Ето това е истинското отношение на пола към „града“ и даже тази е същността на пола. Той е младенец. **„Омагьосаната гора“**, окръжаваща бебето, го зачева, ражда и отглежда. „Светът на чудовищата“ просто е царство на младенеца – тук скипърът е в ръцете на младенеца, короната – на главата му, армиеите ги води пак той. Тук всичко е бебешко и преди всичко – най-непорочно и най-чисто. Така поклонението на целия свят пред пола е поклонение пред Младенеца и защо да не добавим, това е поклон на порочния свят пред собственото му бебешко състояние – призрачността“ (Розанов, В., В мире неясного и нерешенного, М., 1995: 352–354).

ЛИТЕРАТУРА

- Бердяев, Н. (1971). *Русская идея*, Умса Press, Париж.
Бердяев, Н. (1990). *Самопознание*, М.
Булгаков, С. (1994). *Свет Невечерний (Созерцания и умозрения)*, М.
Вышеславцев, Б. (1994.). *Этика преображенного Эроса*, М.
Зеньковский, В. (1991). *История русской философии*, Л., т.1, ч.2.
Колышко, И. (1995). *Брак как религия и жизнь*, В.: Розанов, В., М.
Лоский, Н. (1993). *История русской философии*, М.
Розанов, В. (1995). *В мире неясного и нерешенного*, М.
Розанов, В. (1906). *Около църковных стен*, т.1-2., СПб.
Розанов, В. (1900). *Природа и история* (Сб.), СПб.
Розанов, В. (1903). *Семейный вопрос в России*, СПб.,
Розанов, В. (1911). *Тёмный лик (Метафизика христианства)*, СПб.
Розанов, В. (1990/2006). *Уединенное*, М.
Розанов, В. (1991). *Черный огонь*, Умса Press, Paris.
Розанов, В. (1990). *Семья как религия*, В: Уединенное, М.
Розанов, В. (1911). *Люды лунного света (Метафизика христианства)*, СПб.
Флоренский, П. (1914). *Столп и утверждение истины (Опыт православной феодеици в 12 письмах)*, М.
Христов, Л. (2000). *Рускийт Логос (Философия и религия)*, С.
Христов, Л. (2008/2009). *Хомоонтологично всеединство в метафизиката на пола*, Във: Философия на човека (Опит за хомоонтология), С.
Эвола, Ю. (1996). *Метафизика пола*, М.
Evola, Julius. (1983). *Eros and the Mysteries of Love: The Metaphysics of Sex*, London.
Evola, Julius. (1971). *La tradizione ermetica*, Roma.

ROSANOV AND THE MAGIC OF SEX "The Religion of Bethlehem" in the "Enchanted Forest"

Abstract. This article is dedicated to the philosophy of gender in the work of V. Rozanov. The author focuses on "the religion of Bethlehem", not "religion of Calvary." Sex for him is a mysterious hidden phenomenon in human substance acting on the historical course of Christianity... "People of the Moonlight" are more mysterious and different when bathed in sunlight...

Prof. Lyubomir Christov, D.Ph.Sc.

✉ University of Plovdiv "Paissii Hilendarski",
Philosophy and History Faculty, Department of "Philosophy"
E-mail: logos@gbg.bg